

Crna Gora
Ministarstvo pravde
ZAVOD ZA IZVRŠENJE KRIVI NIH SANKCIJA

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ 2015.

Podgorica, 2015. godina

Poštovani,

Koristim ovu priliku da Vas pozdravim i ujedno kroz ovaj Godišnji izvještaj upoznam sa aktivnostima koje je Zavod za izvršenje krivi nih sankcija, u svojim organizacionim jedinicama u Podgorici i Bijelom Polju, realizovao tokom 2015. godine.

Zavodu za izvršenje krivi nih sankcija društvo je povjerilo zadatak da, izme u ostalog, zatvorenike reintegriše i resocijalizuje i da ih nakon izvršene kazne vrati sposobne da budu korisni gra ani društva. Strateška odluka države da se priklju i porodici zemalja Evropske unije donosi i obavezu da se ovaj zadatak obavlja po evropskim standardima.

Bjekstvo zatvorenika iz Zatvora Bijelo Polje, nalaz Zaštitnika ljudskih prava i sloboda da je bilo prekomjerne upotrebe sile i torture prema pojedinim zatvorenicima, a nakon tu e sa službenicima obezbje enja, te štrajkovi jednog broja službenika ZIKS-a, samo su jedna strana medalje Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija, koja se u posljednje vrijeme intenzivno želi pokazati javnosti. Druga, nešto stidljivije predstavljena, ukazuje na veliki napredak u postupanju Uprave i zaposlenih službenika Zavoda, na odsustvo organizovanog i sistemskog mu enja, kao i na zna ajno unapre enje uslova za boravak i život pritvorenih i osu enih lica, a što je bilo prepoznato od strane relevantnih doma ih i me unarodnih organizacija.

Zavod svakodnevno organizuje život i rad preko 500 službenika i namještenika, te oko 1200 pritvorenih i osu enih lica. Sve ove aktivnosti moraju se kretati u striktno propisanim zakonskim rješenjima, pravilnicima i upustvima, a koja su oslonjena na me unarodne ugovore i standarde.

U brojnim smo prilikama da posjetimo sli ne ustanove u zemljama okruženja i zemljama EU, da razgovaramo sa relevantnim organizacijama i pojedincima iz ove oblasti, i da zajedno prepoznamo da je zatvorski sistem u Crnoj Gori ostvario veliki napredak i da ne zaostajemo u odnosu na mnogo razvijenije države od nas.

Date preporuke Komiteta Savjeta Evrope za prevenciju torture i nehumanog ili ponižavaju eg tretmana ili kažnjavanja (CPT) iz 2008 i 2013. godine, kao i mjere iz Akcionog plana Vlade Crne Gore za poglavlje 23. „Pravosu e i temeljna prava“, iz februara 2015. godine, obavezuju nas da vršimo kontinuirane aktivnosti u cilju poboljšanja uslova u zatvorima, kao i obrazovanju i stru nom usavršavanju službenika ZIKS-a.

U cilju daljeg približavanja Crne Gore evropskim standardima, Zavod za izvršenje krivi nih sankcija, kao organ uprave u sastavu Ministarstva pravde, ve odre eno vrijeme vodi politiku otvorenosti prema javnosti kada je u pitanju sistem za izvršenje krivi nih sankcija u Crnoj Gori, ije su osnovne karakteristike unapre enje zakonodavnog okvira, promovisanje alternativnih sankcija, smanjenje zatvorske populacije i poboljšanje uslova u zatvorima. Zato i ovog puta želimo da kroz ovaj Izvještaj upoznamo javnost o aktivnostima Zavoda tokom 2015. godine.

Vjerujem da e Zavod i u narednom periodu nastaviti sa mjerama i radnjama koje imaju za cilj poboljšanje bezbjednosti u zatvorima i dalje unapre enje stanja u zatvorskom sistemu Crne Gore kroz dostizanje potrebnih standarda iz ove oblasti.

Na kraju, želim iskazati zahvalnost svim našim dosadašnjim partnerima sa kojima smo imali veoma korektnu saradnju, te iskoristiti priliku da pozovem i druge zainteresovane organizacije i pojedince da nas posjete, upoznaju sa na inom rada Zavoda, kao i sa postignutim rezultatima i našim planovima za budu nost.

Srda no,

DIREKTOR
Miljan Perovi

MENADŽMENT ZIKS-a

Zavodom za izvršenje krivi nih sankcija rukovodi direktor koga, na osnovu javnog konkursa, bira i postavlja ministar pravde, uz saglasnost Vlade, na period od 5 godina. Direktor ima tri pomo nika koje imenuje ministar na predlog generalnog direktora Direktorata za izvršenje krivi nih sankcija. Organizacionim jedinicama rukovode na elnici koje postavlja direktor, službama i sektorima rukovode rukovodioci, a odsjecima šefovi odsjeka.

U izvještajnom periodu rukovodna lica Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija bila su:

Miljan Perovi , direktor

Slavan Rai kovi , pomo nik direktora
Dragoljub Bulatovi , pomo nik direktora
mr Kemal Zoronji , pomo nik direktora

Goran Maraš, na elnik Kazнено-popravnog doma Podgorica
Dejan Baukovi , Darko Vuk evi , na elnici Istražnog zatvora Podgorica
Goran Š eki , Sr an Sekuli , na elnici Zatvora Bijelo Polje
Saša Bulatovi , na elnik Zatvora za kratke kazne Podgorica

dr Radoš Radovi , dr Lucija Mrdak, na elnik/ca Zdravstvena službe
Milan Radovi , na elnik Centra za obrazovanje kadrova

UVOD

Slika br.1
Upravna zgrada ZIKS-a

Zavod za izvršenje krivi nih sankcija formiran je Uredbom Vlade 20. septembra 1994. godine i više puta je mijenjao svoju organizacionu strukturu i pravni status. Danas je Zavod organ uprave u sastavu Ministarstva pravde.

U Zavodu se izvršavaju sljede e krivi ne sankcije: kazne zatvora, kazna zatvora od 40 godina, kazna maloljetni kog zatvora, mjera bezbjednosti obaveznog lije enja alkoholi ara, mjera bezbjednosti obaveznog lije enja narkomana, kao i mjera obezbje enja prisustva okrivljenog u krivi nom postupku-pritvor, a vrše se i psihijatrijska posmatranja i vješta enja.

Zavod je strukturalno podijeljen na šest organizacionih jedinica i to: Kazнено-popravni dom, Istražni zatvor, Zatvor za kratke kazne, Zatvor Bijelo Polje, Zdravstvena služba i Centar za obrazovanje kadrova.

Kazнено-popravni dom (KPD) je najve a organizaciona jedinica. U njemu muška osu ena lica izdržavaju kaznu zatvora dužu od 6 mjeseci, uklju uju i i kaznu zatvora od 40 godina, zatim žene i maloljetnici sve kazne zatvora bez obzira na dužinu. KPD ima 2 zatvorena odjeljenja, „C“ odjeljenje u kome su smješteni zatvorenici sa najdužom kaznom ili zatvorenici neprilago enog ponašanja, Poluotvoreno odjeljenje, Odjeljenje za žene i Odjeljenje za maloljetnike.

Slika br.2
Kazнено popravni dom
Podgorica - „F“ paviljon

KPD u sastavu ima tri sektora: Sektor obezbje enja, Sektor za tretman i Sektor za rad. Sektor obezbje enja je najbrojniji sektor i njegova uloga je prevashodno bezbjednosna. Podijeljen je u 4 odsjeka: Odsjek za obezbjednost Zavoda, Odsjek spoljašnjeg obezbje enja za muškarce, Odsjek unutrašnjeg obezbje enja za muškarce i Odsjek unutrašnjeg obezbje enja

za žene i Odsjek za interventne situacije. Sektor za tretman se bavi tretmanom i resocijalizacijom zatvorenika i podijeljen je u tri odsjeka: Odsjek za ispitivanje ličnosti, Odsjek za realizaciju tretmana i Odsjek za materijalnu evidenciju i statistiku. Sektor za rad se bavi organizacijom rada zatvorenika i podijeljen je u pet odsjeka: Odsjek za zanatsku proizvodnju i transport, Odsjek za poljoprivrednu i stočarsku proizvodnju, Odsjek za održavanje i transport, Odsjek za ishranu i Odsjek za depozit i magacine.

Istražni zatvor Podgorica (IZ) je organizaciona jedinica u kojoj se izvršava mjera obezbjeđenja prisustva okrivljenog u krivičnom postupku - pritvor za pritvorenike sa teritorije srednje i južne regije Crne Gore (opštine: Podgorica, Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Plužine, Šavnik, Ulcinj, Bar, Budva, Tivat, Kotor i Herceg Novi).

*Slika br.3
Istražni zatvor Podgorica*

U okviru ove organizacione jedinice postoji Sektor obezbjeđenja koji je podijeljen u odsjeke: Odsjek za materijalnu evidenciju i statistiku, Odsjek spoljašnjeg obezbjeđenja za muškarce, Odsjek unutrašnjeg obezbjeđenja za muškarce, Odsjek unutrašnjeg obezbjeđenja za žene i Odsjek sprovođenja koga obezbjeđenja.

Zatvor za kratke kazne Podgorica (ZKK) je namijenjen za izvršenje kazni zatvora izrečenih u krivičnom i prekršajnom postupku do 6 mjeseci za osuđena lica sa teritorije srednje i južne regije Crne Gore. Zatvor ima dva odjeljenja: Zatvoreno i Poluotvoreno. Zatvor ima dva sektora: Sektor obezbjeđenja i Sektor za tretman.

*Slika br.4
Zatvor za kratke kazne
Podgorica*

Zatvor Bijelo Polje (ZBP) je organizaciona jedinica u kojoj su smješteni zatvorenici iz sjevernih opština: Bijelo Polje, Kolašin, Mojkovac, Žabljak, Pljevlja, Andrijevica, Plav, Berane, Rožaje, Gusinje i Petnjica. U okviru ovog zatvora postoje dvije jedinice: zatvorska jedinica i pritvorska jedinica. U okviru zatvora egzistiraju dva odjeljenja: zatvoreno i poluotvoreno. Zatvor ima dva sektora: Sektor obezbjeđenja i Sektor za tretman.

Slika br.5
Zatvor Bijelo Polje

Zdravstvena služba je posebna organizaciona jedinica koja se bavi zdravstvenom zaštitom lica lišenih slobode. Pored zaposlenih zatvorskih ljekara i medicinskih tehničara i sestara (5 ljekara, jedan stomatolog i 17 sestara i medicinskih tehničara), u Zdravstvenoj službi, na osnovu ugovora, ordiniraju i ljekari specijalisti iz javnih zdravstvenih ustanova.

Slike br. 6,7 - Zatvorske ambulante

Centar za obrazovanje kadrova je organizaciona jedinica koja se bavi obukom zatvorskog osoblja. U Centru postoji referat za pravnu grupu predmeta, referat za penološko-psihološku grupu predmeta i referat za specijalisti ku grupu predmeta (vršenje službe obezbjeđenja, kriminalistika itd).

Slike br.8,9 - Centar za obrazovanje kadrova

1. STATISTI KI PODACI MATI NIH SLUŽBI

Zavod za izvršenje krivi nih sankcija specijalizovani je organ uprave pri Ministarstvu pravde, koji radi 365 dana u godini, 24 asa dnevno. Gotovo svakodnevno neko zapo inje, a neko završava izvršenje kazni zatvora ili pritvora, pa se brojke o licima lišenim slobode gotovo svakodnevno mijenjaju. Evidencija se zbog toga vodi na dva na ina. Radi presjeka stanja koriste se podaci na odre eni dan, praksa je da to bude 31. decembar, u izvještajnoj godini, za potrebe evidentiranja kretanja lica lišenih slobode koriste se podaci o prijemu i otpustu tokom godine. U izradi ovog izvještaja koriš eni su godišnji izvještaji o radu organizacionih jedinica: Kazneno-popravnog doma, Istražnog zatvora, Zatvora za kratke kazne, Zatvora Bijelo Polje, Zdravstvene službe i Centra za obuku kadrova.

1.1. SMJEŠTAJNI KAPACITETI ZATVORA

Zavod za izvršenje krivi nih sankcija raspolaže sa ukupno **5.975** m² prostora za smještaj lica lišenih slobode, ukupno raspolaže sa **1.350** kreveta (KPD 650; IZ 365; ZKK 175; ZBP 160). Kada raspoloživu površinu za smještaj podijelimo sa brojem kreveta dobijemo u prosjeku **4,42** m² po osobi.

1.2. LICA LIŠENA SLOBODE

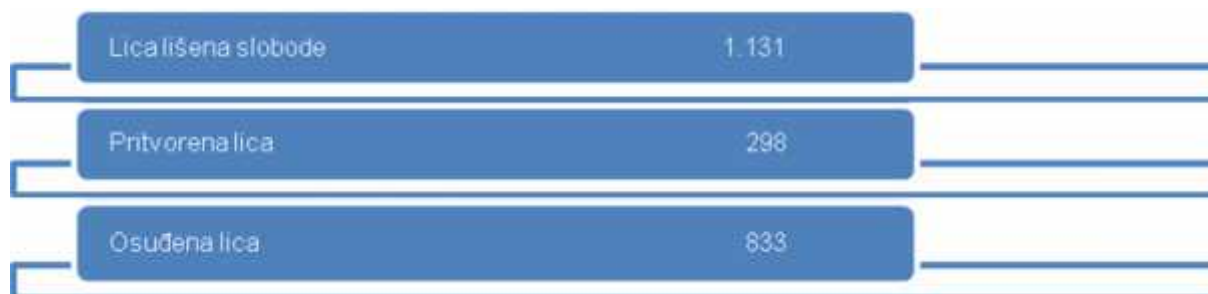
Prvog dana 2015. godine u ZIKS-u je bilo ukupno **1.076** lica lišenih slobode, a zadnjeg dana u godini bilo je **1.131** lice. Ukupan broj lica lišenih slobode u 2015. godini, približno je sli an ranijim godinama: na kraju 2014. godine bilo je **1.123** lica, a 2013.godine **1.064** lica.

Me u licima lišenih slobode 31.12.2015. godine najviše je bilo državljana Crne Gore – **960**, a stranih državljana (naj eš e iz zemalja okruženja – Srbija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Albanija) – **171** lice.

Tabela br.1 - Lica lišena slobode

Stanje 01.01.2015. godine	Stanje 31. 12. 2015. godine	
Istražni zatvor	239	268
Zatvor za kratke kazne	105	101
Zatvor Bijelo Polje	103	103
Kazneno popravni dom	629	659
Ukupno	1.076	1.131

Struktura lica lišenih slobode na 31.12.2015. godine, prikazani su u grafikonu br.1.

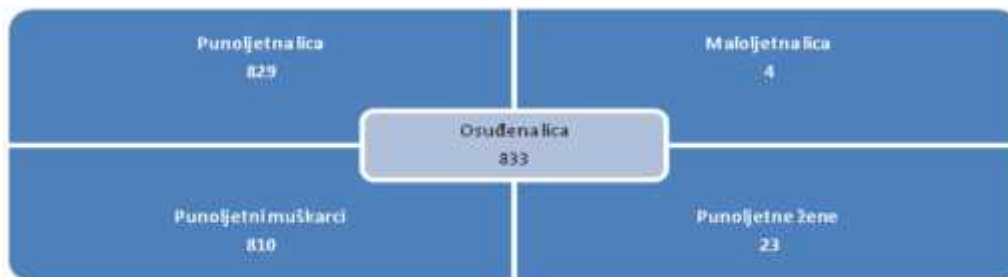
Grafikon br.1 - Struktura lica lišenih slobode

Tokom 2015. godine, u ZIKS-u se u prosjeku nalazilo svaki mjesec **1.115** lica lišenih slobode što je prikazano u tabeli br.2.

Tabela br.2 - Mjese ni prosjek lica lišenih slobode

	ZIKS	Kazneno popravni dom	Zatvor za kratke kazne	Zatvor Bijelo Polje	Istražni zatvor
Mjese ni prosjek	1.115	651	103	98	263

U sljede a dva grafikona (grafikon br.2 i 3) prikazana je struktura osu enih i pritvorenih lica na 31.12.2015. godine.

Grafikon br.2 - Struktura osu enih lica

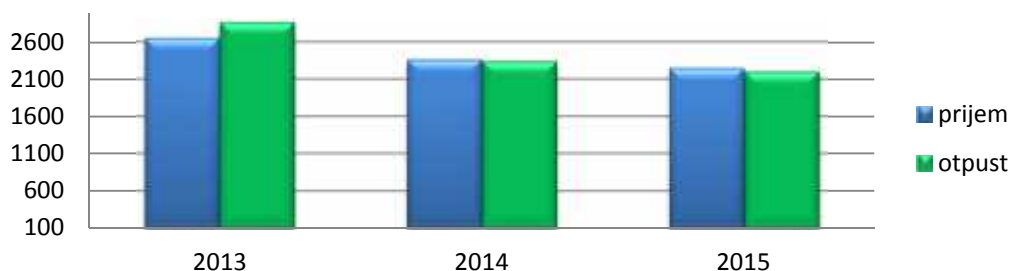

Grafikon br.3 - Struktura pritvorenih lica

1.3. PRIJEM I OTPUST LICA LIŠENIH SLOBODE

Prijem i otpust lica lišenih slobode u 2015. godini ne razlikuje se mnogo od prijema i otpusta prethodnih godina (tabela br.3). Tokom izvještajne godine ukupno je primljeno **2256** lica lišenih slobode, od toga je u pritvor primljeno **695** lica. Na izdržavanje kazne zatvora primljeno je ukupno **1561** lice ili **1076** osu enih lica i **485** prekršajno kažnjenih lica. Tokom godine otpušteno je ukupno **2209** lica lišenih slobode, od ega **687** lica iz pritvora, **1040** osu enih i **482** prekršajno kažnjenih lica.

Tabela br.3 - Prijem i otpust lica lišenih slobode

Na osnovu podataka o prijemu lica lišenih slobode tokom 2015. godine, najviše je bilo državljana Crne Gore **1.713** lica, dok je stranih državljana bilo **543** lica.

Primljenih povratnika je bilo **684** lica ili 45% od ukupnog broja primljenih osu enih i prekršajno kažnjenih lica.

1.4. PRIJEM I OTPUST U PRITVORU

Tokom 2015. godine u pritvor primljeno je ukupno **695** lica, od ega **690** (99%) odraslih i **5** (1%) maloljetnih lica. Me u odraslima bilo je **653** (94%) muškaraca i **42** (6%) žene. Iz pritvora otpušteno je ukupno **687** lica i to: **681** (99%) odraslih i **6** (1%) maloljetnika. Od ukupnog broja otpuštenih bilo je **661** (96%) odraslih muškaraca i **26** (4%) odraslih žena.

Na dan 31.12.2015. godine, nastavljen je niz smanjenja ukupnog broja lica u pritvoru, što je prikazano u tabeli br.4.

Tabela br.4 - Ukupnog broja lica u pritvoru

Na dan	Ukupan broj lica
31.12.2015.	298
31.12.2014.	304
31.12.2013.	360

1.5. PRIJEM I OTPUST OSU ENIH LICA

Tokom 2015. godine na izdržavanje kazni zatvora ukupno je primljeno **1076** osu enih lica, a otpušteno **1040** osu enih lica. Od ukupnog broja primljenih osu enih lica naj eš a krivi na djela zbog kojih su osu eni su: protiv imovine **476** (44%), života i tijela **186** (17%), zdravlja ljudi **138** (13%), te bezbjednosti javnog saobra aja **84** (8%).

U 2015. godini uslovno je otpušteno ukupno **619** zatvorenika. Prema propisima starog Zakona o izvršenju krivi nih sankcija, Komisija Ministarstva pravde za uslovni otpust donijela je rješenja o uslovnom otpustu za **81** lice, a direktor ZIKS-a za **348** lica.

Zakon o izvršenju krivi nih sankcija, član 67. stav 1, propisuje da: Starješina organa ima pravo da osu eno lice uslovno otpusti do šest mjeseci prije isteka roka kazne, ako je ve izdržalo tri četvrtine kazne. Po podacima organizacionih jedinica, direktor Zavoda je do stupanja na snagu novog zakona donio ukupno **348** rješenja o uslovnim otpustima od ega:

- od 1 do 15 dana = 162 rješenja
- od 15 do 1 mjesec = 98 rješenja
- od 1 do 2 mjeseca = 45 rješenja
- od 2 do 3 mjeseca = 16 rješenja
- od 3 do 4 mjeseca = 8 rješenja
- od 4 do 5 meseci = 15 rješenja
- od 5 do 6 mjeseci = 4 rješenja

Prema Zakonu o izvršenju kazni zatvora, nov ane kazne i mjera bezbjednosti, koji je stupio na snagu 18.07.2015. godine, rješenja o uslovnom otpustu donose Vije a sudova koji su donijeli prvostepenu presudu. Od stupanja na snagu novog zakona, sudovi su donijeli rješenja o uslovnom otpustu za ukupno **191** osu eno lice.

1.6. BROJ ZATVORENIKA OSU ENIH ZA TEŠKA KRIVI NA DJELA

U Zavodu za izvršenje krivi nih sankcija tokom 2015. godine kaznu zatvora zbog najtežih krivi nih djela izdržavalo je ukupno **100** lica (tabela br.5).

Tabela br.5 - Teška krivi na djela

Krivi no djelo	Broj osu enih lica
Teško ubistvo, teško ubistvo u pokušaju	41
Ubistvo	42
Ubistvo u pokušaju	17
UKUPNO	100

1.7. NAJ EŠ A KRIVI NA I PREKRŠAJNA DJELA OSU ENIH LICA

Analizom krivi nih djela **1076** osu enih lica, koja su u 2015. godini primljena na izdržavanje kazne zatvora, uo ava se da su naj eš e osu ivani za etiri vrste krivi nih djela: protiv imovine, protiv života i tijela, protiv zdravlja ljudi (najviše djela koja su vezana za proizvodnju, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i omogu avanje uživanja droga) i protiv bezbjednosti javnog saobra aja (tabela br.6).

Tabela br.6. Naj eš a krivi na djela osu enih lica u 2015. godini

Krivi na djela	Broj osu enih lica	Procenat %
Protiv imovine	476	44
Protiv života i tijela	186	17
Protiv zdravlja ljudi	138	13
Protiv bezbjednosti javnog saobra aja	84	8
Ostalo	192	18

1.8. NAJ EŠ A KRIVI NA DJELA POVRATNIKA

U 2015. godini primljeno je ukupno **684** osu enih i prekršajno kažjenih povratnika. Osu enih povratnika primljeno je **456** lica. Naj eš a krivi na djela osu enih povratnika su: protiv imovine **163** lica, protiv života i tijela **50** lica, protiv zdravlja ljudi **29** lica i protiv bezbjednosti javnog saobra aja **27** lica.

1.9. DUŽINA KAZNE

Prema presudama, **833** osu ena i prekršajno kažnjena lica (na dan 31.12.2015. godine) osu ena su na ukupno **3.602** godine i **8** dana, što u prosjeku iznosi **4,32** godine po zatvoreniku.

1.10. MJERE BEZBJEDNOSTI

Zakon o izvršenju kazni zatvora, novane kazne i mjera bezbjednosti propisuje izvršenje sljedećih mjera bezbjednosti:

- Obavezno psihijatrijsko liječenje i liječenje u zdravstvenoj ustanovi;
- Obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi;
- Obavezno liječenje alkoholičara i obavezno liječenje narkomana.

Mjera bezbjednosti obavezno liječenje alkoholičara i mjera bezbjednosti obavezno liječenje narkomana izrečene uz kaznu zatvora ili kaznu zatvor od četrdeset godina, izvršavaju se u Zavodu, ako za to postoje uslovi. Tokom 2015. godine izrečene mjere bezbjednosti izvršene su u ZIKS-u:

- obavezno liječenje narkomana: **25** lica,
- obavezno liječenje alkoholičara: **3** lica.

U specijalnoj bolnici za psihijatriju u Kotoru upućeno je na obavezno liječenje narkomana **10** lica i obavezno liječenje alkoholičara jedno lice.

Mjera bezbjednosti obavezno liječenje alkoholičara na slobodi upućeno je jedno lice.

1.11. POGODNOSTI

Shodno Zakonu o izvršenju kazni zatvora, novane kazne i mjera bezbjednosti, osuđena lica mogu da ostvare tokom izdržavanja kazne zatvora niz pogodnosti. Tokom izvještajne godine ostvarili su sljedeće pogodnosti:

- Slobodan izlazak u grad: **593** osuđenih lica,
- Vikend u krugu porodice: **699** osuđenih lica,
- Sedmodnevno odsustvo: **239** osuđenih lica,
- Djelimično ili cjelokupno korišćenje godišnjeg odmora: **178** osuđenih lica.

1.12. POSJETE

Posjete koje zatvorenici ostvaruju u ZIKS-u su: redovne, vanredne, braćne, porodične, vjerske, posjete advokata, posjete djece, praznične posjete i službene posjete.

Tokom 2015. godine u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija obavljeno je ukupno **30.663** posjeta.

1.13. SPROVOĐENJA

Sprovođenja službe Zavoda, u Podgorici i Bijelom Polju, obavile su tokom 2015. godine, ukupno **5.619** sprovođenja, od čega **2.622** u pravosudne organe i **1.961** u zdravstvene ustanove, kao i sprovođenja po drugom osnovu.

1.14. RADNO ANGAŽOVANI ZATVORENICI

Osuđena lica radila su u stolarskoj, bravarskoj, električarskoj, automehaničarskoj, frizerskoj i u elektro radionici; na farmama svinja, kokošaka i govedi; na spoljnom i unutrašnjem održavanju objekata; u kotlari, kuhinji, magacinu, kantini, a obavljali su i poslove redara.

Osuđena lica bila su angažovana i na izgradnji zatvora za maloljetnike, u adaptacijama i rekonstrukcijama objekata Zavoda, kao i drugim građevinskim radovima. Rad su obavljali uz stručnu i profesionalnu pomoć **19** instruktora rada.

Broj radno angažovanih zatvorenika je približno sličan iz mjeseca u mjesec. Može se reći da je u prosjeku svaki mjesec radno angažovano oko **350** zatvorenika.

1.15. NAKNADE ZA RADNI ANGAŽMAN ZATVORENIKA

Zatvorenik koji radi u zatvoru ima pravo na naknadu za rad. Naknada za rad određuje se u visini od najmanje 30% minimalne neto zarade, u skladu sa propisima o radu.

1.16. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA ZATVORENIKA

Za brigu o zdravlju osuđenih i pritvorenih lica zadužena je Zdravstvena služba u kojoj je angažovano **5** ljekara opšte medicine, jedan stomatolog i **17** medicinskih tehnika, a Zavod dodatno angažuje ljekare specijaliste: internistu, neuropsihijatra i radiologa.

U ZIKS- u se obavljaju opšti medicinski, stomatološki i tri vrste specijalističkih pregleda, uzimaju se i uzorci za laboratorijsku analizu. Ostale vrste zdravstvenih usluga obavljaju se u institucijama javnog zdravstva.

Rad i aktivnosti Zdravstvene službe Zavoda, tokom 2015. godine, može se vidjeti i iz sljedećih podataka:

- Broj opštih i specijalističkih pregleda u ZIKS-u: **20.107**;
- Broj pregleda van ZIKS-a: **3.036**;
- Broj bolničkih dana u javnim zdravstvenim ustanovama, uzimajući 24 sata: **2.167** dana;
- Infektivne bolesti: Hepatit C - **19** lica; AIDS - **2** lica;
- Na supstitucijskoj terapiji metadonom bilo je **35** zatvorenika;
- Umrlo je pet lica lišenih slobode, od toga dva lica su preminula tokom liječenja u Kliničkom centru Crne Gore, dva lica u ZIKS-u, dok je jedno lice za vrijeme korištenja pogodnosti izvršilo samoubistvo u svom rodnom mjestu.

Na osnovu datih podataka u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija obavljano je u prosjeku **55** zdravstvenih pregleda dnevno.

1.17. DISCIPLINSKA ODGOVORNOST ZATVORENIKA

U evidenciji o disciplinskim raportima zabilježeno je da je tokom godine pokrenuto ukupno **480** disciplinskih postupaka protiv lica lišenih slobode.

Najčešća kršenja discipline od strane zatvorenika bila su posjedovanje nedozvoljenih stvari i predmeta, remećenje kućnog reda, odbijanje naredjenja pretpostavljenom i tuđem.

1.18. PRIMJENA SREDSTAVA PRINUDE

U evidenciji o primjeni sredstava prinude zabilježeno je: **19** slučajeva upotrebe sredstava za vezivanje, **22** slučajeva primjene fizičke snage, **3** slučajeva upotrebe gumene palice.

1.19. ODUZETI NEDOZVOLJENI PREDMETI

Tokom 2015. godine izvršeno je **1078** pretresa u organizacionim jedinicama Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija; oduzeto je **432** mobilna telefona, **239** punjača, sim kartica i baterija za mobilne telefone; **5** zamotuljaka sa prahom nepoznatog porijekla (isto dostavljeno policiji); **81** improvizovanih bodeža i noževa; **26** improvizovanih mašinicica za tetoviranje; 540 komada raznih tableta nepoznatog sadržaja i sastava, te **10** kesica efrodil tableta (isto dostavljeno policiji). Pronalazeni su i kablovi, igle, špartle, šrafčigeri, zaoštrene kašike, drvene i metalne šipke, ekseri.

Na sljedećim slikama dati su primjeri oduzetih nedozvoljenih sredstava, koja su tokom pretresa pronađena kod zatvorenika ili kod lica koja su dolazila u posjetu zatvorenicima.

Slika br.10 - Prona ene supstance u odje i

Slika br.11 - Prona ene supstance u obu i

Slika br.12 - Prona eni mobilni telefoni u kuhinjskom posu u

2. UNAPREĐENJE USLOVA BORAVKA ZATVORENIKA U ZAVODU

Prepoznavanjem infrastrukturnih nedostataka, kao i nastavak ispunjavanja preporuka od strane Komiteta Savjeta Evrope za prevenciju torture i nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kažnjavanja (CPT) iz 2008 i 2013. godine, kao i datih preporuka od strane Zaštitnika ljudskih prava i sloboda te pojedinih nevladinih organizacija, Zavod je i u 2015. godini, nastavio aktivnosti na unapređnju uslova za smještaj i boravak zatvorenika u ZIKS-u.

Slika br. 13 – Prostorija za porodične posjete

U 2015. godini, za rekonstrukciju, adaptaciju i opremanje objekata i prostorija u kojima borave zatvorenici korištena su sredstva iz budžeta, kao i sredstva iz prihoda Zavoda.

U cilju poboljšanja uslova za boravak i rad zatvorenika u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, odnosno u njenim organizacionim jedinicama u Podgorici i Bijelom Polju, tokom 2015. godine, izvršeni su sljedeći radovi i opremanja:

- Izgrađena i opremljena nova Zatvorska kuhinja, koja je u fazi pripreme za puštanje u rad;
- Adaptacija prijemnog odeljenja u „A“ paviljonu;
- Adaptacija boravaka 10, 11 i 12 u „A“ paviljonu;
- Adaptacija internističke ambulante u „A“ paviljonu;
- Adaptacija stomatološke ambulante u „A“ paviljonu;
- Adaptacija dvije prostorije za tretman u „A“ paviljonu;
- Adaptacija dijela krova na „A“ paviljonu;
- U „A“ paviljonu soba broj 9, rekonstruisana i opremljena u dvije manje sobe 9A i 9B, dimenzija 5x4,5 m.
- Adaptacija dvije braćne sobe u KPD-u;
- Adaptacija maloljetničkog zatvora (dvije spavaće sobe, 1 soba za lica sa invaliditetom, 1 samica, kancelarija za službena lica, hodnik);
- Adaptacija kupatila u prizemlju i spratu „B“ paviljona;
- Adaptacija kupatila u Poluotvorenom odjeljenju;
- Zamijenjeno 629 dotrajalih dušeka novim;
- Zamijenjeno 110 starih jastuka novim;
- Biblioteke zatvora u Podgorici i Bijelom Polju dopunjene sa 586 novih knjiga;
- Urađena je i opremljena prostorija za porodične posjete u ženskom odjeljenju KPD-a;

- U Istražnom zatvoru (IZ) rekonstruisane su i opremljene dvije sobe za bolni ki stacionar;
- U IZ osposobljen je prostor predvi en za šetnju pritvorenih lica;
- U IZ napravljena je rampa za potrebe osoba sa invaliditetom;
- Redovno kre enje i održavanje po organizacionm jedinicama;
- U Istražnom dijelu Zatvora Bijelo Polje (ZBP) rekonstruisane sobe: 1,2,3,4,5,6,7 i 8. U ovim sobama ura ena je nova rasvjeta, adaptirana postoje a kupatila i postavljen bavalit kao i izolacioni materijali gdje je za to postojala potreba;
- U ZBP rekonstruisane su i potpuno opremljene dvije prostorije za vjerske obrede;
- Izvršeno je ve e servisiranje grijanja u ZBP (promijenjeni svi ventili, podventili, ozrake i ispusnice na grejnim tijelima-radijatorima, servisiran kotao i gorionik kotla, ime smo pove ali efikasnost grijanja uz uštedu na potrošnji mazuta za 10%);
- U ZBP u cjelosti je rekonstruisana i opremljena sa potrebnim stvarima prostorija za porodi ne posjete;
- Rekonstruisane su i opremljene u potpunosti dvije samice u ZBP (hidro i termo izolacija, postavljene zidne i podne plo ice, ura ena nova vodovodna i elektro instalacija, video nadzor), kao i druge opremaju se po standardima.
- Rekonstruisane su i opremljene 3 sobe, dva hodnika i dva kupatila u zatvorenom odjeljenju ZBP;
- Ura eno je novo kupatilo sa tuš kabinom u prostoriji za porodi ne posjete u ZBP (keramika, sanitarije, ventilacija, esme...);
- Izvršena je betonaža šetališta i farbanje zidova u zatvorenom odjeljenju ZBP (35m x 6m);
- U zatvorenom odjeljenju ZBP ura ena je nova teretana koja je fizi ki zatvorena i natkrivena;
- U zatvorenom odjeljenju ZBP ura en je boravak sa prate im sadržajima (mini kuhinja, sto i klupe za sjedjenje);
- Izvršeno je kre enje zatvorenog i poluotvorenog odjeljena ZBP u cjelosti.
- Izvršena je zamjena dotrajalih i ošte enih esama u poluotvorenom odjeljenju ZBP;
- Ura en je pristupni most na ulazu u sobu za porodi ne posjete ZBP;
- Postavljene su sigurnosne rešetke na vrata i prozor kao i sa strana ulaza u prostorije za porodi ne posjete ZBP;

Fotografski prikaz izvršenih radova je dat u Prilogu ovog izvještaja.

3. UNAPREĐENJE USLOVA ZA RAD ZAPOSLENIH LICA KAO I UNAPREĐENJE STANJA BEZBJEDNOSTI U ZAVODU

Tokom 2015. godine, preduzete su opsežne mjere usmjerene ka rješavanju radno-pravnog statusa svih zaposlenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija i to kroz javne i interne oglase.

Na početku izvještajnog perioda u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija bilo je zaposleno **469** službenika, od čega **254** službenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme i **215** službenika na određeno vrijeme u trajanju od 24 mjeseca. Tokom 2015. godine u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija riješen je radno pravni status na neodređeno vrijeme za ukupno **190** službenika. Tako da na kraju izvještajnog perioda u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija bilo je zaposleno **454** službenika, od čega **443** službenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme i **11** službenika na određeno vrijeme u trajanju od 24 mjeseca.

U cilju poboljšanja uslova za rad službenika ZIKS-a tokom 2015. godine, izvršeni su sljedeći radovi i opremanja:

- Izrada i postavljanje glavne kapije zatvora Podgorica i Bijelo Polje;
- Nabavljena nova uniforma i druga oprema za službenike ZIKS-a;
- Izvršeno povezivanje organizacionih jedinica zatvora u Podgorici optičkim kablom;
- Servisirano video nadzora i obezbjeđivanje objekata zatvora novim kamerama;
- Izrada karaula KPD-a u Poluotvorenom odjeljenju na farmi;
- Adaptacija karaula KPD-a 1,2,3 i 4;
- Adaptacija prostorije za potrebe arhive zatvora u Podgorici;
- Adaptacija fasade na dijelu KPD-a;
- Nabavljen odgovarajući kancelarijski namještaj;
- Renovirana dva toaleta za potrebe zaposlenih u administraciji IZ;
- Izgrađena i postavljena metalna konstrukcija (most) u IZ, koja vodi do samostalnog osmatračnice kog mjesta (SOM) III;
- Postavljene ploče u IZ u SOM I i II;
- Adaptacija karaula 1 i 2 u IZ;
- U ZKK postavljena kapija i unutrašnja mrežasta ograda od karaula, odnosno spoljne ograde, do južne strane objekta;
- Sa zapadne strane ZKK postavljena rampa kojom se reguliše prilaz vozilima južnoj strani objekta;
- Postavljene su podne ploče u karaula ZKK;
- U ZKK okrenuta je fasada;
- Izgrađena je kuhinja i toalet za službenika ZKK;
- Postavljena je rampa i izgrađena ograda naspram kotlarnice ZKK;
- Napravljena i postavljena nova info tabla ispred zgrade ZBP do glavne ulice;
- U arhivi ZBP postavljene nove police za smještaje dokumentacije;
- Urađeno u cjelosti novo kupatilo za potrebe upravnog dijela ZBP;
- Izvršena betonaža bedemskog dijela, staza za obilazak službenika spoljašnjeg obezbjeđenja, a koja povezuje karaula u ZBP;
- Izvršeno je rekonstrukcija kancelarija i hodnika u upravnom dijelu zgrade ZBP.
- Rekonstruisana i opremljena karaula ZBP;

Slika br. 14 – Nova kabina za samostalno osmatra ko mjesto

Tako e, u 2015. godini, pokrenuto je **11** disciplinskih postupaka protiv **17** službenika. Okon ano je **8** disciplinskih postupaka, protiv **9** službenika kojima je izre ena disciplinska mjera nov ana kazna zbog težih povreda službene dužnosti i to: zloupotreba službenog položaja ili prekora enje ovlaš enja u službi za **4** službenika, odbijanje izvršavanja naloga ili službenog zadatka za **4** službenika i neizvršavanje ili nesavjesno, neblagovremeno ili nemarno vršenje službenih obaveza za **1** izvršioca.

U jednom disciplinskom postupku protiv **4** službenika, zbog težih povreda službene dužnosti i to: neizvršavanje ili nesavjesno, neblagovremeno ili nemarno vršavanje službenih obaveza i zloupotreba službenog položaja ili prekora enje ovlaš enja u službi za **3** službenika izre ena je disciplinska mjera prestanak radnog odnosa koja nije postala kona na, s obzirom da je u toku postupak po žalbama pred Komisijom za žalbe, a za **1** službenika izre ena je disciplinska mjera nov ana kazna.

Tako e, jednom službeniku zbog težih povreda službene dužnosti izre ena je disciplinska mjera prestanak radnog odnosa koja nije postala kona na, s obzirom da je u toku postupak po žalbama pred Komisijom za žalbe

Jedan disciplinski postupak protiv **3** službenika, zbog težih povreda službene dužnosti-neizvršavanje ili nesavjesno, neblagovremeno ili nemarno vršavanje službenih obaveza, je u toku.

4. OBUKA, RADIONICE, SEMINARI I STUDIJSKE POSJETE ZA SLUŽBENIKE ZAVODA

Centar za obrazovanje kadrova, kao organizaciona jedinica Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija, postoji od 2002. godine, kada je realizovana ideja iz Akcionog plana o formiranju organizacione jedinice koja se bavi obukom zatvorskog osoblja kao jednim od temeljnih pravaca reforme zatvorskog sistema u Crnoj Gori. Tada je izvršena izmjena zakonskih i podzakonskih propisa, definisani su nastavni planovi i programi, stvoreni prostorni uslovi, nabavljena nastavna sredstva i pomagala, imenovan rukovodilac Centra i izvršena obuka nastavnog osoblja.

Od osnivanja do danas, Centar je radio sa manje ili više aktivnosti u zavisnosti od politike menadžmenta Zavoda i njihovog višenja značaja i uloge obrazovanja i obučavanja zatvorskog osoblja. U zadnjih par godina, Centar je ponovo dobio svoju ulogu kakva mu je namijenjena propisima.

Nastava u Centru se realizuje kroz uvodne, osnovne i dopunske (specijalističke) kurseve. Pored ovoga, Centar u saradnji sa nevladinim organizacijama, drugim institucijama, Policijskom akademijom i drugim narodnim institucijama, organizuje različite obuke i radionice za službenike ZIKS-a.

Funkcija Centra za obrazovanje kadrova tokom 2015. godine, odvijala se kroz realizaciju planiranih programskih aktivnosti, shodno svojim kadrovskim i materijalnim kapacitetima.

Tokom 2015. godine Centar je organizovao dva uvodna kursa pod nazivom „**Uvođenje u posao**“. Kurs su pohađali novoprimljeni službenici zatvorskog sistema, njih 20. Ovim kursom, novoprimljeni službenici su usvojili osnovna znanja o organizaciji i načinu rada Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija, njegovoj ulozi kao i poslovima radnog mjesta na koje su raspoređeni.

Slike br. 15,16 - Obuka službenika ZIKS-a u Centru za obrazovanje kadrova ZIKS-a

Dana 23. i 24. marta 2015. godine u Centru je organizovan specijalistički kurs za službenike Zdravstvene službe pod nazivom „**Fiksiranje pacijenata**“. Kurs je pohađalo 12 službenika Zdravstvene službe, a predavači su bili stručnjaci iz Specijalne bolnice za psihijatrijske bolesti iz Kotora. Cilj obuke je bio da se službenici zdravstvene službe obučavaju da, u situacijama nervnog rastrojstva i drugih vidova neposlušnosti kao i iz medicinskih razloga, humano i bez povreda fiksiraju pacijente na određeno vrijeme do stvaranja uslova za njihovo normalno funkcionisanje po zatvorskim pravilima.

Takođe, službenici Zdravstvene službe, njih 9, je pohađalo 29. aprila 2015. godine obuku na temu „**Pomoć i reagovanje u slučaju trovanja benzodijazepinima**“. Obuka je izvršena u saradnji sa Kliničkim centrom Crne Gore.

U periodu 29.04.2015. do 12.06.2015. godine, Centar za obrazovanje kadrova je realizovao specijalisti ki kurs koji je poha alo 109 zatvorskih policajaca na teme „**Vršenje službe obezbje enja-postupanje u vanrednim i incidentnim situacijama**“ i „**Upotreba sredstava prinude**“. Kurs je realizovan na osnovu analize stanja i potreba Sektora obezbje enja, a nakon što se u Kazneno popravnom domu 14.01.2015. godine desio incident u kome su zatvorenici fizi ki napali više službenika unutrašnjeg obezbje enja.

Nakon usvajanja novog Zakona o izvršenju kazni zatvora, nov ane kazne i mjera bezbjednosti koji je stupio na snagu 18.07.2015. godine, u Centru je organizovana obuka na temu primjene novog zakona. Obuka je organizovana za kompletnu upavlja ku strukturu Zavoda, menadžment, na elnike organizacionih jedinica, rukovodioce sektora i šefove odsjeka kao trenere koji su, kasnije, po organizacionim jedinicam i službama izvršili dalju obuku svih službenika Zavoda. Ovoj obuci u Centru je prisustvovalo 25 službenika.

U okviru TAIEX programa, pod pokroviteljstvom Evropske komisije, a u saradnji sa Policijskom akademijom, organizovane su dvije radionice na temu „**Prevenција zlostavljanja od strane policijskih i zatvorskih službenika**“. Radionicu je poha alo 30 službenika Zavoda.

Slike br.17,18 - TAIEX misije

Tako e, u okviru TAIEX programa, pod pokroviteljstvom Evropske komisije, održana je dvodnevna radionica za službenike zdravstvene službe, na temu: „**Medicinski pregled zatvorenika u skladu sa novim instrukcijama i me unarodnim i evropskim standardima**“. Radionici je prisustvovalo 11 zdravstvenih radnika Zavoda.

Centar je organizovano sprovodio aktivnosti na poha anju obuka od strane službenika Zavoda koje se sprovode u Upravi za kadrove. U devet razli itih obuka u estvovala su 22 službenika. Teme su bile: **Odnosi sa javnoš u, Etika i integritet, Uloga ra unovodstva, revizije i internih kontrola kao mehanizama za spre avanje korupcije, Budžetski sistem u Crnoj Gori, Timski rad, Akti i pravo EU, Disciplinska odgovornost** itd.

U vremenskom periodu od 11.05.2015.- 18.05.2015. god i od 21.09.2015.- 26.09.2015. godine u Centru za obrazovanje, održan je teorijski dio obuke službenika obezbje enja na temu „**Rukovanje automatskom puškom AP M-70, 7.62mm i strojeve obuke**“.

U maju i septembru mjesecu 2015. godine obavljeno je ga anje iz vatrenog oružja AP M-70 7.62mm na rednom broju 1, u kasarni vojske Crne Gore „Milovan Šaranovi ” u Danilovgradu.

Obuci su prisustvovali svi službenici obezbje enja, dok su ga anju iz navedenog oružja prisustvovali samo službenici spoljašnjeg obezbje enja Kazneno poravnog doma, Istražnog zatvora, Zatvora za kratke kazne i Zatvora Bijelo Polje (ukupno **43** službenika).

Slika br.19 - Obuka u Centru za obrazovanje kadrova ZIKS-a

Slika br.20 - Izvođenje bojevo gaganja na poligonu kasarne vojske Crne Gore u Danilovgradu

Sa Policijskom akademijom je dogovorena obuka službenika zatvorske policije-unutrašnjeg obezbjeđenja na temu „**Praktična upotreba sredstava prinude-ru nog spreja sa nadražujućim dejstvom i službene palice**“. Obuka će biti realizovana na poligonima Policijske akademije i u Centru za obrazovanje kadrova.

U Podgorici, dana 25,26 i 27. juna 2015. godine, održan je radni sastanak pod nazivom “**Uslovi pritvora i postupanje prema zatvorenicima**” koji je organizovalo Ministarstvo pravde u saradnji sa Savjetom Evrope na kome su učestvovali i predstavnici ZIKS-a.

Slika br.21
Radni sastanak predstavnika Ministarstva pravde, ZIKS-a i Savjeta Evrope u Podgorici

U izvještajnoj godini organizovane su i dvije studijske posjete, u cilju razmjene iskustava i unapređenja zatvorskog sistema.

Projekat koji je podržala Evropska unija pod nazivom „**Izgradnja društva bez torture i nekažnjivosti na Zapadnom Balkanu**“ koji realizuju NVO „Inicijativa mladih za ljudska prava“ iz Crne Gore, Albanski rehabilitacioni centar za žrtve traume i torture, Inicijativa mladih za ljudska prava Srbija i Međunarodni rehabilitacioni Savjet za žrtve torture (IRCT) iz Danske.

Tim povodom realizovana je i treća studijska posjeta od strane Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, NVO i nacionalnih preventivnih mehanizama (NPM) Crne Gore Albaniji u periodu od 16. do 18. septembra 2015. godine.

Cilj posjete je bio razmjena iskustava i ekspertize u oblasti zaštite od zlostavljanja i pružanja pomoći žrtvama torture.

Slika br.22 – Studijska posjeta službenika ZIKS-a Albaniji

Studijska posjeta Zatvorskom sistemu Maarske pod nazivom “**Jačanje kapaciteta zatvorskih službi kroz implementaciju najboljih praksi i standarda zemalja članica u svijetlu EU integracije**“ organizovana je 15.12.2015.-18.12.2015. godine posredstvom TAIEX instrumenta. Delegaciju Crne Gore predstavljali su službenici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Podgorica.

Studijska posjeta prvenstveno je bila organizovana iz razloga razmjene iskustava sa maarskim kolegama u cilju unapređenja uslova u Zatvorskom sistemu Crne Gore.

Slika br.23 - Studijska posjeta službenika ZIKS-a Maarskoj

5. SARADNJA ZAVODA SA SKUPŠTINOM CRNE GORE - ODBOROM ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, SUDOVIMA I TUŽILAŠTVOM, KANCELARIJOM ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA, UPRAVOM POLICIJE, NVO, CRKVAMA I VJERSKIM ZAJEDNICAMA, DOMA IM I ME UNARODNIM ORGANIZACIJAMA I MEDIJIMA

5.1. SARADNJA SA SKUPŠTINOM CRNE GORE – ODBOROM ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE

Povodom razmatranja Godišnjeg izvještaja Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture, koji Skupštini Crne Gore podnosi Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, direktor Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija, na poziv Skupštinskog odbora za ljudska prava i slobode, je prisustvovao sastanku i učestvovao u njegovom radu. Tako je, članovima skupštinskog Odbora za ljudska prava i slobode, Zavod je predhodno u pisanoj formi poslao komentare na preporuke Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture.

*Slika br.24
Sjednica Skupštinskog odbora za ljudska prava i slobode održanog 20. jula 2015. godine.*

5.2. SARADNJA SA SUDOVIMA I TUŽILAŠTVOM

U izvještajnoj godini, saradnja sa sudovima i tužilaštvom bila je skoro svakodnevna. Ta saradnja odvijala se kroz dostavljanje traženih izvještaja o zatvoreniku koji se sudovima obrađao za uslovni otpust, kao i kroz aktivnosti sprovođenja pritvorenih lica u pravosudne organe.

Nakon donošenja novog Zakona o izvršenju kazni zatvora, novane kazne i mjera bezbjednosti, zatvorenik koji ispunjava uslove za uslovni otpust, može podnijeti molbu za uslovni otpust sudu koji je donio odluku u prvom stepenu. O molbi za uslovni otpust odlučuje sud koji je donio odluku u prvom stepenu u višestruku od troje sudija, a u skladu sa čl. 24 stav 7 Zakonika o krivičnom postupku. Ako višestruko odbaci molbu za uslovni otpust, višestruko u skladu sa čl. 121 Zakona o izvršenju kazni zatvora, novane kazne i mjera bezbjednosti, zatražiti izvještaj od Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija o okolnostima koje se odnose na ličnost zatvorenika, njegov raniji život, njegovo vladanje za vrijeme izdržavanja kazne, a naročito da li je disciplinski kažnjavan i dr. Navodimo da su, nakon stupanja na snagu novog Zakona, u periodu od 18.07.2015 do 31.12.2015. godine, sudovi donijeli rješenja o uslovnom otpustu za ukupno 191 osuđeno lice.

Tako je, u 2015. godini, sprovedena služba Zavoda, na osnovu zahtjeva sudova i tužilaštva, imala je 2.622 sprovođenja pritvorenih lica u pravosudne organe.

5.3. SARADNJA SA KANCELARIJOM ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

Sva lica lišena slobode koja smatraju da im je na bilo koji način uskraćeno neko od osnovnih ljudskih prava imaju pravo podnošenja pritužbi instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Shodno Zakonu o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda i sporazumu o saradnji sa institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija je i u ovoj izvještajnoj godini ostvarivao saradnju sa institucijom Ombudsmana u punom obimu.

Naime, tokom 2015. godine predstavnici ove institucije redovno su posjećivali lica lišena slobode, kako po sopstvenoj inicijativi, tako i po zahtjevu pritvorenih i osuđenih lica, kojom prilikom su obavljali savjetodavne razgovore sa ovim licima, a tako je i ispitivali okolnosti nakon podnošenja pritužbi lica lišenih slobode na rad ZIKS-a. Pored postupanja po pojedinačnim i grupnim pritužbama, Zaštitnik je, u cilju sagledavanja stanja ljudskih prava i sloboda lica koja se nalaze u ZIKS-u, u izvještajnoj godini, značajnu pažnju usmjerio na zaštitu od torture, neovjernih, ponižavajućeg postupanja, prema licima lišenim slobode. Tako je, pažnja je usmjerena i na smještajne kapacitete i uslove života i boravka pritvorenih i osuđenih lica u svim objektima ZIKS-a, kao i zdravstvenoj zaštiti lica lišenih slobode. Tokom 2015. godine, Instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda podnijeto je 50-ak pritužbi pojedinačnih i anonimnih od strane lica lišenih slobode. Uprava Zavoda je sve okolnosti pritužbi pažljivo ispitala i uredno izvještavala Zaštitnika o postupanju po istima, ali i preduzimala sve neophodne zakonske mjere i radnje u otklanjanju istih, pokretala određene disciplinske postupke i dostavljala potrebna obavještenja i dokumentaciju nadležnim državnim institucijama.

5.4. SARADNJA SA UPRAVOM POLICIJE

Saradnja Zavoda sa Upravom policije je i tokom 2015. godine, bila na izuzetno visokom nivou. Na osnovu Zakona o izvršenju kazni zatvora, novih kazni i mjera bezbjednosti, asistencija policije se pružala prilikom sprovođenja određenih pritvorenih i osuđenih lica, nakon bjekstva i zloupotrebe određenih pogodnosti zatvorenika koje se koriste van Zavoda, dostavljanja bezbjedonosnih procjena sa terena za zatvorenike koji traže određene pogodnosti, kao i prilikom pronalaska nedozvoljenih sredstava u okviru Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija.

5.5. SARADNJA SA NVO SEKTOROM

U cilju što uspješnije resocijalizacije zatvorenika, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija ostvaruje saradnju sa civilnim sektorom.

Uprava Zavoda i Ministarstvo pravde su i u 2015. godini nastavili saradnju sa velikim brojem nevladinih organizacija, koje za cilj imaju poštovanje ljudskih prava, poboljšanje uslova boravka u zatvoru, organizovanje radionica za odvikavanje od alkohola i droga, sprovođenja obuka kako za službenike ZIKS-a, tako i za osuđena lica.

Shodno navedenom izdajamo nevladine organizacije sa kojima smo imali potpisane memorandume o saradnji:

- Građanska alijansa,
- Akcija za ljudska prava,
- JUVENTAS,
- Centar za antidiskriminaciju EKVISTA,
- Centar za građansko obrazovanje,
- Sigurna ženska kuća,
- Beogradski centar za ljudska prava,
- Letonski centar za ljudska prava,
- „4 Life“,
- Preporod,
- Inicijativa mladih za ljudska prava.

5.5.1. NVO “GRA ANSKA ALIJANSA”

NVO Gra anska Alijansa je 01.09.2015. godine otpočela je realizaciju projekata “**Unapređenje zapošljavanja romske populacije u Crnoj Gori**”, gdje se jedan dio planiranih aktivnosti projekta odnosi na lica romske nacionalnosti koja izdržavaju kaznu zatvora. Radionice su obuhvatile osnovno opismenjavanje, dres kod i stav (kod potencijalnog poslodavca), konverzacione vještine (sa drugom osobom, putem telefona, putem e-maila), prezentacione vještine i slično.

Također, ZIKS-a je u protekloj godini bio predmet interesovanja NVO Gra anska Alijansa koja se bavi ljudskim pravima u Crnoj Gori. Konkretno, ovu organizaciju u ZIKS-u najviše su interesovali uslovi smještaja, zdravstvena zaštita i pojave kršenja ljudskih prava.

Slika br.25 - Radna posjeta NVO GA ZIKS-u

5.5.2. NVO “AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA I JUVENTAS”

Zavod za izvršenje krivičnih sankcija i Ministarstvo pravde potpisali su memorandum o saradnji sa NVO Akcija za ljudska prava, u saradnji sa nevladinim organizacijama Centar za antidiskriminaciju EKVISTA, Centar za gra ansko obrazovanje, Sigurna ženska kuća, Beogradski centar za ljudska prava i Letonski centar za ljudska prava, još 2012. godine. Cilj potpisivanja Memoranduma bio je unapređenje zaštite od mučenja, neovjernih i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja lica lišenih slobode u Crnoj Gori, kao unapređenja saradnje državnih institucija i civilnog sektora i doprinos bržem i efikasnijem sprovođenju preporuka međunarodnih ekspertskih tijela (CAT i CPT).

Ova vrsta monitoring nastavljen je i u 2015. godini, i to sa NVO Akcija za ljudska prava i NVO Juventas.

Nevladinim organizacijama potpisnicama Sporazuma, ZIKS-a je omogućio vršenje monitoring posjete, koja je podrazumjevala kontrolni obilazak prostorija, kao i razgovor sa osuđenim i pritvorenim licima, a sve sa ciljem zaštite njihovih prava. Nakon sprovedenog monitoringa, po ustaljenoj praksi, ova nevladina organizacija, zajedno sa NVO “Juventasom” dostavljala je Zavodu preporuke, shodno njihovim zapažanjima. Preporuke su se najčešće odnosile na zdravstvenu zaštitu zatvorenika, ali i same uslove boravka.

Ministarstvo pravde i ZIKS potpisali su sporazum o saradnji na projektu “**Usmjeravanje zatvora ka zajednici**”, sa glavnim nosiocima aktivnosti u projektu – nevladinim organizacijama “Juventas” i “Akcija za ljudska prava”.

Rezultat saradnje između NVO i ZIKS-a je finalni izvještaj „**Akcionog plana za unapređenje položaja lica lišenih slobode i podrške nakon otpusta**“, koji je prezentovan na finalnom sastanku održanom u februaru 2015. godine.

Nakon jasno definisanih ciljeva za Akcioni plan, izvršen je odabir četiri NVO koje su sprovodile projekat u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija.

Ovim putem iskazujemo naše zadovoljstvo saradnjom sa ovim organizacijama na realizaciji ovog projekta.

5.5.3. NVO “INICIJATIVA MLADIH ZA LJUDSKA PRAVA”

Zavod za izvršenje krivi nih sankcija, u proteklom periodu, sa ovom nevladinom organizacijom imao je veoma dobru saradnju. Akcenat je bio stavljen na obuku zatvorskih policajaca. Glavna tema odnosila se na „Izgradnju društva bez torture i nekažnjavanosti na Zapadnom Balkanu“. Naglašavamo da je ova obuka zatvorskih policajaca uspješno završena.

5.5.4. NVO “4 LIFE”

U toku 2015.godine ova nevladina organizacija sprovela je istraživanje u Zavodu za izvršenje krivi nih sankcija za osu ena lica, u sklopu projekta “**Ja anje kapaciteta civilnog društva i promocija javnog zdravlja i politika droga zasnovanih na poštovanju ljudskih prava u Jugoisto noj Evropi**”. Projekat je finansijski podržala Delegacija EU, a realizuje ga šest partnerskih organizacija iz zemalja regiona – Gr ka, Bosna i Hercegovina, Srbija, Albanija i Crna Gora.

Cilj istraživanja bio je utvr ivanje nivoa informisanosti o koriš enju droga me u zatvorskom populacijom, njihovog zdravstvenog stanja, te posljedica izazvanih koriš enjem droga, te bolja identifikacija zdravstvenih, socijalnih i psiholoških potreba zatvorenika.

Upitnik koji je dostavljen zatvorenicima u potpunosti je korespondirao i zadovoljavao kriterijume i standarde Evropskog Upitnika o koriš enju droga u zatvorima. Upitnik je obuhvatio 150 osu enih lica koja se nalaze na izvršenju kazne zatvora u ZIKS-u.

5.5.5. NVO “JUVENTAS”

Tokom 2015. godine, NVO “Juventas” ostvario je kontakt sa 128 zatvorenika koje imaju istoriju upotrebe droga, a koji su se nalazili u ZIKS-u. Kroz 15 grupnih i 52 individualna savjetovanja ostvareno je 397 kontakata. Ovom prilikom pružene su informacije o: seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, HIV-u, virusnim infekcijama hepatitisom A, B i C, bezbjednijem koriš enju droga, tretmanu bolesti zavisnosti, metadonskom programu lije enja i detoksifikaciji i izloženosti stigmati. Ukupno 6 zatvorenika savjetovalo se sa socijalnim radnikom.

5.5.6. NVF “FILM MONTENEGRO” i NVO “ATAK”

Ove dvije nevladine organizacije pristupile su realizaciji projekta „**Kulturno-umjetni ko stvaralaštvo kao vid rehabilitacije**“. Nakon izvršenih priprema u junu i julu mjesecu 2015. godine, u avgustu mjesecu, pristupilo se konkretnoj realizaciji projekta.

Lica koja su realizovala projekat, u saradnji sa službenicima ZIKS-a, izvršili su odabir grupe zatvorenika koji su u estvovali u pripremi realizacije projekta. Osim podrške, kada je u pitanju bio odabir zatvorenika, Zavod je stavio na raspolaganje sva svoja sredstva u skladu sa svojim mogućnostima.

Dana 18.11.2015. godine, u prostorijama KPD Podgorica, premijerno je izvedena predstava pod nazivom „**Život na pauzu**“, po konceptu i režiji Mirka Radonji a.

Slika br.26
Sa predstave “Život na pauzu”

U izvo enju predstave je pored glumaca Aleksandra Radulovi a i Marije Backovi , u estvovalo i sedam zatvorenika koji kaznu zatvora izdržavaju u KPD-u Podgorica. Predstava je prikazana zatvorenicama, zaposlenima u Zavodu, predstavnicima nevladinih organizacija, rodbini zatvorenika koji su u estvovali u predstavi, ali i odre enom broju ljudi iz gra anstva. Sprovo enjem ovog projekta Zavod je postao pionir u ne emu što je praksa u mnogim zatvorima Evrope u cilju postizanja bolje i cjelovitije rehabilitacije zatvorenika.

Zahvaljuju i ovom projektu gosti iz zajednice su imali priliku da posjete zatvor, da se upoznaju sa zatvorskim sistemom.

5.5.7. NVO "RODITELJI"

NVO Roditelji u mjesecu avgustu 2015.godine otpo eli su sa realizacijom projekta „**Snažna porodica-oslonac za budu nost**“. U sklopu projekta kreirali su Informator za roditelje koji se nalaze u KPD-u Podgorica na izvršenju kazne zatvora. Ova nevladina organizacija dostavila nam je 1000 primjeraka informatora, pa je zamišljeno da svi zatvorenici koji do u na izvršenje kazne zatvora, a koji su roditelji, dobiju ovaj informator.

U sklopu projekta bilo je predvi eno i opremanje prostorija za posjete koje bi bile prilago ene djeci, što je i realizovano u Odjeljenju za žene KPD-a.

U izvještajnoj godini u Zavodu za izvršenje krivi nih sankcija na izdržavanju kazne zatvora nalazile su se i dvije porodilje. Majkama i bebama Zavod je obezbijedio adekvatan i prilago en poseban smještaj, ishranu, odje u, zdravstvenu zaštitu i svu potrebnu opremu za bebe. Jedan dio opreme donirala je i NVO "Roditelj".

Slike br.27,28 - Oprema za ro ene bebe u ZIKS-u

5.5.8. NVO "NIT"

Udruženje starih zanata i vještina „Nit“ iz Podgorice, tokom 2015.godine, uspješno je realizovalo projekat „**Radionice starih zanata u Zavodu za izvršenje krivi nih sankcija Spuž**“, a u okviru ve eg projekta „**Usmjeravanje zatvora ka zajednici – spre avanje zlostavljanja u zatvorima kroz reformu sistema rehabilitacije i resocijalizacije**“.

Cilj projekta bio je da se kroz obuku za stare zanate i sli ne vještine, podigne kvalitet života zatvorenika, smanji socijalna isklju enost i stvore bolji uslovi za život nakon izlaska iz zatvora. Naglašavamo da je ovo prvi put da se ovakva vrsta projekta realizovala u ZIKS-u.

U okviru projekta realizovalo se 5 radionica u Odjeljenju za žene i Odjeljenju za maloljetnike KPD-a:

- radionica pletenja,
- radionica oslikavanja drveta,
- radionica dekupaža,
- radionica izrade igra aka,
- radionica pakovanja proizvoda.

Isti emo da su zatvorenice i zatvorenici koji su poha alji ove radionice, uspostavili veoma prislan odnos sa instruktorima i ostalim lanovima tima ove NVO, koji je bio ispunjen povjerenjem i poštovanjem pravila. U enje novih vještina izuzetno je bilo zna ajno, kako sa aspekta njihove resocijalizacije, tako i zbog mogu nosti radnog angažovanja, samostalnosti u radu, ostvarivanja prihoda nakon izlaska na slobodu.

Slike br.29,30,31,32 – Radovi zatvorenika/ca u sklopu radionice starih zanata

5.5.9. NVO “CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA”

U periodu od juna do decembra 2015. godine, NVO Centar za ženska prava realizovao je projekat „Radionice unaprije enja procesa resocijalizacije osoba ženskog pola koje su na izvršenju zatvorske kazne u Zavodu za izvršenje krivi nih sankcija“.

Polaznice psiholoških i kreativnih radionica pokazale su veliko interesovanje za projekat, ali i otvorenost za usvajanje novih znanja. Polaznice su bile u prilici da se bave slikanjem i crtanjem, oslikavanjem uz pomo šablona i tehnikom dekupaža, zavisno od individualnog interesovanja i predispozicija. Radionice je poha alo 18 polaznica. U toku radionica polaznice su naslikale preko 20 slika i izradile preko 50 predmeta u tehnici dekupaža. Kvalitet izra enih predmeta i slika je na veoma visokom nivou, o emu svjedo i interesovanje za otkupljivanje istih od strane osoba koje su predmete vidjele uživo prilikom posjeta, kao i na fotografijama.

Slika br.33,34,35 – Radovi zatvorenica u sklopu radionice unaprije enja procesa resocijalizacije osoba ženskog pola koje su na izvršenju zatvorske kazne u ZIKS-u

5.5.10. OSTALE POSJETE

Dana 30. septembra 2015. godine Uprava Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija održala je sastanak s predstavnicima nevladinih organizacija: Gra anska Alijansa, 4LIFE, Inicijativa mladih za ljudska prava, Udruženje paraplegičara i Romska organizacija mladih "Kora ajte sa nama". Sastanku je prisustvovao i predstavnik Islamske zajednice u Crnoj Gori.

Nakon kra eg upoznavanja sa trenutnim stanjem i kapacitetima u Zavodu, ove nevladine organizacije izvršile su obilazak: nove kuhinje u ZIKS-u, prostorije za vjerske obrede, prostorije za bra ne posjete, "Odjeljenje za žene" u KPD-mu, kao i ambulante u tom zatvoru, a sve sa ciljem uvida u uslove boravka zatvorenika. U toku posjete, predstavnici ovih organizacija evidentirali su nekoliko preporuka kada je rije o smještajnim kapacitetima. Shodno izjavi predstavnika ovih organizacija, posjeta je omogućila uvid u više nego o igledan napredak zatvorskog sistema, koji e ovim tempom, shodno njihovom zapažanju, veoma brzo dosti i evropske zatvorske sisteme.

Na kraju potrebno je naglasiti da je saradnja ZIKS i ovih organizacija na izuzetnom nivou, o emu u prilog govori i injenica da se u ZIKS-u konstantno sprovode projekti namjenjeni kako za stru no osposobljavanje zatvorenika, tako i za edukaciju službenika Zavoda, a sve u cilju unaprje enja zatvorskog sistema.

Slika br.36 - Sastanak sa predstavnicima NVO i IZ u ZIKS-u

Tako e, Zavod je više puta bio u prilici da bude doma in brojnim doma im i me unarodnim delegacijama, kao i studentima raznih crnogorskih fakulteta.

5.6. SARADNJA SA DKP U CRNOJ GORI

5.6.1. Ambasada SAD-a

U toku 2015. godine, Uprava Zavoda održala je sastanak sa predstavnicima Ambasade SAD-a u Crnoj Gori, koji su se upoznali sa mjerama i aktivnostima koji se preduzimaju radi podizanja uslova boravka licima lišenih slobode na ve i nivo, ali i sa odre enim potrebama i problemima ZIKS-a.

U okviru posjete predstavnici ambasade SAD obišli su KPD-om Podgorica.

Tako e, Uprava ZIKS-a dostavila je odre ene, standardne statističke podatke Ambasadi SAD-a u Crnoj Gori, a vezano za pripremu informacija oko redovnog godišnjeg Izvještaja o stanju ljudskih prava i sloboda koji Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a svake godine podnosi Kongresu.

5.6.2. DKP: Rumunije, Italije, Bosne i Hercegovine, Švajcarske, Srbije, Austrije, Slova ke, eške, Južne Afrike, Makedonije, Kosova, Hrvatske, Rusije, Gr ke i Njema ke

ZIKS-a ima veoma korektnu saradnju i sa ostalim diplomatskim i konzularnim predstavništvima država iji se gra ani nalaze u pritvoru ili izdržavanju kazne zatvora. Sa istima ZIKS-a održava redovnu komunikaciju naj eš e putem posjeta zvani nih predstavnika tih država, sa kojima razmjenjujemo informacije koje su u interesu njihovog državljanina, obavještavamo ih o eventualnim problemima i potrebama njihovog državljana, upoznajemo ih sa organizacijom života i rada tokom boravka u Zavodu za izvršenje krivi nih sankcija kao i njihovim pravima. Tako e, tema razgovora je i mogu nost ekstradicije njihovih državljana i nastavak izdržavanja kazne u mati noj zemlji.

5.7. SARADNJA SA CRKVAMA I VJERSKIM ZAJEDNICAMA

Kao i u prethodnom periodu, Zavod za izvršenje krivi nih sankcija imao je veoma dobru saradnju sa svim crkvama i vjerskim zajednicama u Crnoj Gori. Shodno navedenom, licima koja se nalaze u pritvoru ili na izvršenju kazni zatvora, bilo je omogu eno da u potpunosti ostvaruju svoj vjerski život i pravo na posebnu ishranu za vrijeme kako odre enih praznika, tako i tokom ostalih dana.

Slika br.37 - Prostorija za pravoslavne obrede

Slika br.38 - Prostorija za islamske obrede

Tako e, licima iz crkvi i vjerskih zajednica bilo je omogu eno da jednom nedjeljno, a po potrebi i više puta, dolaze u Zavod kako bi vršili vjerske obrede. Svim licima koja se nalaze u ZIKS-u bila je obezbije ena prostorija i adekvatna vjerska literatura, koja je od strane vjerskih zajednica donirana Zavodu.

Naglašavamo da Zavod ima u planu (ura en je Glavni projekat) izgradnju multifunkcionalnog objekta, ijom izgradnjom bi se u potpunosti riješili problemi prostornih kapaciteta, kada je rije o održavanju kulturnih, obrazovnih i vjerskih sadržaja za osu ena lica.

5.8. SARADNJA SA MEDIJIMA

U toku 2015. godine, Uprava Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija imala je korektnu saradnju sa svim crnogorskim medijima koja su pokazala interesovanje za naš rad. Saradnja se sastojala u dostavljanju informacija i podataka, za koje je javnost bila zainteresovana, na brojna pitanja vezana za konkretne slu ajeve pritvorenih i osu enih lica, koji su bili od interesa za javnost. Njihova pitanja naj eš e su bila vezana za zdravstveni tretman zatvorenika, statisti ke podatke, pritužbe zatvorenika, unaprije enje rada ZIKS-a, incidentne situacije, ali i druge stvari.

Tako e, Zavod se više puta oglašavao saopštenjima za javnost, kako bi ista na vrijeme bila upoznata sa odre enim doga ajima i aktivnostima u ZIKS-a.

Pored ovih aktivnosti, isti emo da je novinarima, u prošloj godini, bilo omogu eno da obave intervju sa osu enim licima, snimaju priloge unutar ZIKS-a, ali i prisustvuju zna ajnijim aktivnostima koje je organizovao Zavod.

6. IZVJEŠTAJ SEKTORA ZA RAD KPD-a

Sektor za rad Kazнено-popravnog doma neizostavan je dio ukupnih aktivnosti Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija usmjerenih na ostvarivanje svrhe izvršenja kazni zatvora iji je cilj resocijalizacija i reintegracija osu enog u društvo. Instruktori za rad obu avaju i prate rad zatvorenika.

Radno angažovani zatvorenici rade u Službi za održavanje objekata, mašina i opreme kao i u proizvodnji, koja je podijeljena na poljoprivrednu i radioni ku proizvodnju.

Poljoprivredna proizvodnja je u sklopu Zavoda za izvršenje krivi nih sankcija organizovana iz oblasti živinarstva, govedarstva i svinjogojstva. Na ovim poslovima su radno angažovana zatvorena lica, a dobijeni proizvodi se koriste kako za sopstvene potrebe tako i za dalju prodaju gra anstvu. Tokom 2015 godine, proizvedeno je ukupno: 491.957 komada jaja i 11. 089 kg kokošjeg mesa, 3.701 kg svinjskog mesa i 1.658 kg slanine i 3.395 kg gove eg mesa.

Slika br.40 Farma goveda

Slika br.41 Farma kokošaka

U plasteniku je ispikirano oko **2.500** sadnica cvije a i posa eno na zelenim površinama Zavoda.

Sopstveni prihod:

2013 godinu – **72.661,13 €**
2014 godinu – **143.080,22 €**
2015 godinu – **84.355,27 €**

Sopstveni prihod ZIKS-a upla en je na ra un budžeta državnog trezora
U radioni koj proizvodnji zatvorenici su angažovani u stolarskoj, bravarsko-linarskoj, rezbarskoj, kroja koj i frizerskoj radionici.

Slika br. 42 Stolarska radionica

Slika br. 43 Bravarska radionica

Slika br. 44. Rezbarska radionica

U službi za održavanje zatvorenici su bili angažovani u vodoinstalaterskoj i elektroradionici, kotlarnici, građevinskom održavanju, u radionici za autotransport i automehaničarskoj radionici.

Tokom godine zatvorenici su bili angažovani i na održavanje i servisiranje:

- vodovodne i kanalizacione mreže,
- elektrokarova,
- sistema za grijanje,
- u radionici za autotransport, i
- automehaničarskoj radionici.

Slika br. 45. Automehani arsa radionica

Gra evinska operativa je tokom itave godine bila veoma angažovana na unapre enju uslova boravka zatvorenika i unaprije enju uslova za rad zaposlenih lica kao i unaprije enju stanja bezbjednosti, što je detaljno prikazano u prethodnim poglavljima ovog izvještaja.

U stolarskoj radionici, izme u ostalog, obnovili su i zamijenili **55** krila unutrašnje stolarije i **12** kasa sa krilima za vrata, **56** ormara, **17** kreveta, **19** fiokara, **17** radnih stolova, izradili **30** stolova a, **30** tronožaca i **10** stolova, **7** klupa, **3** prozora, **18** donjih kuhinjskih elemenata, **12** polica za registratore, **10** oglasnih tabli, **35** ukrasnih plo a, **37** drža a za poljoprivredne alatke, **38** stepeništa, **33** rama za slike, popravili **95** klupa, i izradili **20** duboreza.

Slike br.46,47,48,49 – Proizvodi stolarske i rezbarske radionice u ZIKS-u

U bravarskoj limarskoj radionici, pored redovnog održavanja, izra eno je i postavljeno **24** vrata, **17** prozora, **10** kreveta, **5** stolova, kao i nadstrešnice, rampe za invalide, stepeništa, razne rešetke, klupe, stalaže, svjetlarnici, velika klizna kapija, kolica za prevoz hrane i drugo.

U frizerskoj radinicioni obavljeno je ukupno **7.963** šišanja.

U vešeraju je, izme u ostalog, oprano i ispeglano ukupno **20.020** komada posteljine, **17.368** peškira, **12.570** majica i bluza, **5.686** trenerki i pantalona i ostalo.

Zatvorenici su tako e redovno održavali i ure ivali zelene površine Zavoda. Pokošena trava je balirana i skladištena za ishranu krupne stoke, a višak sijena je prodat.

Tokom godine zatvorenici su bili angažovani i u kantini, kuhinji, magacinu, a obavljali su i poslove redara i održavanje higijene prostorija službenika i namještenika ZIKS-a.

7. DONACIJE

Određene organizacije i pojedinci su prepoznali značaj unapređenja zatvorskog sistema u Crnoj Gori i u tom pravcu su donirali određena sredstva u vidu materijalno tehničkih sredstava potrebnih za opremanje zatvora u Podgorici i Bijelom Polju. Tokom 2015. godine, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija je sa blizu 600 knjiga različitih žanrova dodatno obogatio zatvorske biblioteke organizacionih jedinica Zavoda. Najveći dio ovih knjiga bila je donacija sledećih organizacija i pojedinca:

- Caffe biblioteka iz Tivta (P. M. i . V.) – **228** knjiga;
- Islamska zajednica u Crnoj Gori - **105** knjiga;
- M. P. iz Podgorice - **150** knjiga.

Slika br.,50,51 - Donirane knjige

Uprava ZIKS-a, u skladu sa svojim finansijskim sredstvima, licima koja se nalaze na izvršenju kazne zatvora, nastoji da obezbjedi konstantno obnavljanje cjelokupne literature koja se nalazi u bibliotekama ZIKS-a.

U cilju otkrivanja zdravija i fizičke kondicije, te sticanja pozitivnih navika osuđenih lica, u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija organizuju se sportske, kulturno-umjetničke i slobodne aktivnosti. Imaju i u vidu dotrajalost postojećih rekvizita za potrebne aktivnosti, posebno u Odjeljenju za žene i Zatvoru Bijelo Polje, kompanija D.O.O Montepuť, donirao je ZIKS-u određenu sportsku opremu sa kojom su opremljeni gore pomenuti dijelovi zatvora.

Slika br. 52 - Donirana sportska oprema

NVO "Građanska Alijansa" donirala je kompjuter i drugu tehničku opremu Zavodu, a koja je namijenjena zatvorenicima u cilju njihovog opismenjavanja, obuke i tretmana. Zavod za izvršenje krivičnih sankcija se želi i ovim putem, svima njima, zahvaliti na ukazanom povjerenju i uručenim donacijama.

8. PLANOWI ZA 2016. GODINU

Ono našta smo posebno ponosni i želimo ovog puta ista i, jeste da smo u posljednje nekolike godine uspjeli da u zna ajnoj mjeri unaprijedimo uslove za smještaj zatvorenika, ali i da obezbijedimo bolje uslove za rad zaposlenih službenika u Zavodu. Samo u 2015. godini imali smo blizu **100** raznih aktivnosti na izgradnji, adaptaciji, rekonstrukciji i opremanja objekata i prostorija u Zavodu.

Tako e, uspjeli smo i da uspostavimo korektan odnos sa svim relevantnim organizacijama i pojedincima u Crnoj Gori i van nje, koji su izrazili interesovanje i spremnost da kao partneri radimo na prepoznavanju slabosti u zatvorskom sistemu Crne Gore i mogu nosti unapre enja istog. Zbog svega navedenog, naš rad je i prepoznat, kako od strane doma ih tako i od strane me unarodnih institucija i organizacija, a što je bio jedan od naših ciljeva.

Me utim, poseban izazov za nas bi e aktivnosti koje e biti usmjerene na implementaciji zakonskih rješenja proisteklih nakon usvajanja novog Zakona o izvršenju kazni zatvora, nov ane kazne i mjera bezbjednosti. Sa nekim zakonskim rješenjima se susre emo po prvi put, tako da e biti potrebno iskoristiti sve raspoložive resurse koje imamo, uz nastavak saradnje sa partnerima iz zemalja Evropske Unije.

U narednom periodu naše aktivnosti bi e usmjerene i na:

- Ja anje ukupnog sistema bezbjednosti u Zavodu;
- Nastavak aktivnosti na izgradnja novog zatvora u Bijelom Polju;
- Puštanje u rad Maloljetni kog zatvora;
- Puštanje u rad nove zatvorske kuhinje koja e posjedovati HACCP i HALAL standard;
- Izrada Glavnih projekata za izgradnju glavne prijavnice zatvora u Podgorici i zatvora za duge kazne u Podgorici;
- Nabavka nove kompjuterske opreme;
- Zamjena LAM mreže;
- Nabavka radne odje e, obu e i pribora za osu ena lica;
- Nabavka uniforme za službenike, shodno pravilniku o istoj;
- Nabavka službenih vozila za sprovedni ku službu;
- Nabavka kamera za video nadzor;
- Nabavka novih dušeka, posteljine i ebadi;
- Nabavka materijala za službu bezbjednosti;
- Nabavka materijala za rekonstrukciju, adaptaciju i održavanje farmi i radionica Zavoda;
- Nabavka medicinske opreme za Zdravstvenu službu;
- Opremanje zatvorskih ambulanti potrebnim inventarom i opremom;
- Ispunjavanje uslova za umrežavanje zatvorskih ambulanti u zdravstveni sistem Crne Gore;
- Redovno gra evinsko održavanje i servisiranje objekata, prostorija i opreme, kao i
- Nastavak obuka zaposlenih službenika u Zavodu;

19. PRILOG

Fotoelaborat izvedenih građevinskih radova tokom 2015. godine

Nova kuhinja ZIKS-a u Podgorici

Nova glavna kapija ZIKS-a u Podgorici

Nova kapija Zatvora u Bijelom Polju

Prijemno odjeljenje u KPD-u prije renoviranja

Prijemno odjeljenje u KPD-u nakon renoviranja

Boravak u KPD-u prije renoviranja

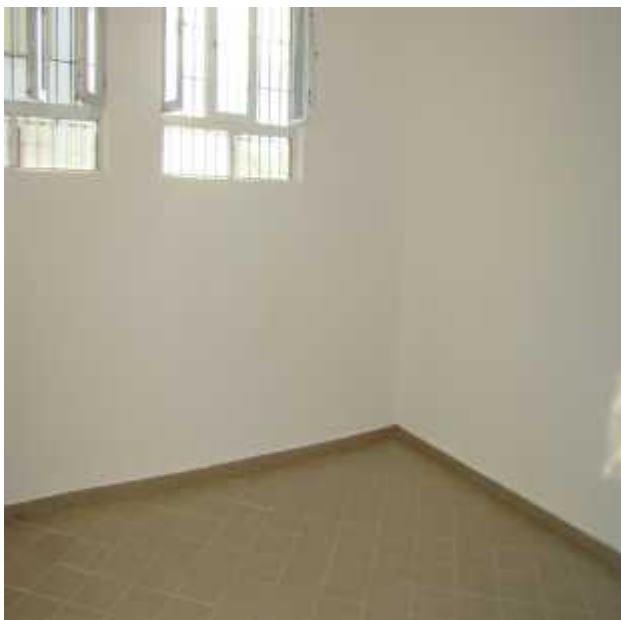
Boravak u KPD-u nakon renoviranja

Renoviranje sobe br.9 u "A" paviljonu

Soba br.9 u "A" paviljonu nakon renoviranja

Renoviranje sobe br.10 u "A" paviljonu

Soba br.10 u "A" paviljonu nakon renoviranja

Biblioteke ZIKS-a dopunjene novim knjigama

Bra ne sobe prije i tokom renoviranja Podgorica

Sobe za bra ne posjete nakon renoviranja Podgorica

Slike nakon renoviranja druge sobe za bra ne posjete Podgorica

Renovirana prostorija za porodi ne posjete u Odjeljenju za žene KPD-a Podgorica

Adaptacija Maloljetni kog zatvora – Podgorica

Maloletni ki zatvor nakon adaptacije i renoviranja Podgorica

Renoviranje stacionara u Istražnom zatvoru Podgorica

Stacionar u Istražnom zatvoru Podgorica nakon renoviranja

Novoopremljeno osmatra ko mjesto u Poluotvorenom odjeljenju Podgorica

Novoopremljena prostorija za smještaj zatvorske arhive u Podgorici

Sala za posjete sa djecom u Istražnom zatvoru prije renoviranja

Sala za posjete sa djecom u Istražnom zatvoru nakon renoviranja

Samica u Zatvoru Bijelo Polje prije renoviranja

Samica u Zatvoru Bijelo Polje nakon renoviranja

Vjerske sobe u Zatvoru Bijelo Polje nakon renoviranja i opremanja

Renovirana internisti ka ambulanta Podgorica

Renovirana stomatološka ordinacija Podgorica

Sportski sadržaji u KPD-u

Rampa za potrebe osoba sa invaliditetom u Istražnom zatvoru Podgorica

Izložbeni prostor za umjetni ke radove koje su tokom boravka u zatvoru uradili zatvorenici

SADRŽAJ

UVOD	4
1. Statisti ki podaci mati nih službi	7
1.1. Smještajni kapaciteti zatvora	7
1.2. Lica lišena slobode	7
1.3. Prijem i otpust lica lišenih slobode	8
1.4. Prijem i otpust u pritvoru	9
1.5. Prijem i otpust osu enih lica	9
1.6. Broj zatvorenika osu enih za teška krivi na djela	10
1.7. Naj eš a krivi na i prekršajna djela osu enih lica	10
1.8. Naj eš a krivi na djela povratnika	10
1.9. Dužina kazne	10
1.10. Mjere bezbjednosti	11
1.11. Pogodnosti	11
1.12. Posjete	11
1.13. Sprovo enja	11
1.14. Radno angažovani zatvorenici	11
1.15. Naknade za radni angažman zatvorenika	12
1.16. Zdravstvena zaštita zatvorenika	12
1.17. Disciplinska odgovornost zatvorenika	12
1.18. Primjena sredstava prinude	12
1.19. Oduzeti nedozvoljeni predmeti	12
2. Unapre enje uslova boravka zatvorenika u ZIKS	14
3. Unapre enje uslova za rad zaposlenih lica kao i unapre enje stanja bezbjednosti u zatvoru	16
4. Obuka, radionice, seminari i studijske posjete za službenike Zavoda	18
5. Saradnja sa Skupštinom Crne Gore – Odborom za ljudska prava i slobode, Sudovima i Tužilaštvom, Kancelarijom Zaštitinika za ljudska prava i slobode, Upravom policije, NVO, crkvama i vjerskim zajednicama, doma im i me unarodnim organizacijama, medijima	22
5.1. Saradnja sa Skupštinom Crne Gore – Odborom za ljudska prava i slobode	22
5.2. Saradnja sa sudovima i tužilaštvom	22
5.3. Saradnja sa kancelarijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda	23
5.4. Saradnja sa Upravom policije	23
5.5. Saradnja sa NVO sektorom	23
5.5.1. NVO “Gra anska alijansa”	24
5.5.2. NVO “Akcija za ljudska prava i Juventas”	24
5.5.3. NVO “Inicijativa mladih za ljudska prava”	25
5.5.4. NVO “4 life”	25
5.5.5. NVO “Juventas”	25
5.5.6. NVF “Film Montenegro” i NVO “Atak”	25
5.5.7. NVO “Roditelji”	26
5.5.8. NVO “Nit”	26
5.5.9. NVO “Centar za ženska prava”	27
5.5.10. Ostale posjete	28
5.6. Saradnja sa DKP u Crnoj Gori	28
5.6.1. Ambasada SAD-a	28
5.6.2. DKP: Rumunije, Italije, Bosne i Hercegovine, Švajcarske, Srbije, Austrije, Slova ke, eške, Južne Afrike, Makedonije, Kosova, Hrvatske, Rusije, Gr ke i Njema ke	29
5.7. Saradnja sa crkvama i vjerskim zajednicama	29
5.8. Saradnja sa medijima	29
6. Izvještaj Sektora za rad KPD-a	30
7. Donacije	33
8. Planovi za 2016.godinu	34
9. Prilog	35